

**Տ. ՍԱՀԱԿ ՎԱՐԴԱՊԵՏ ՄԱՇԱԼՅԱՆԻ ՔԱՐՈԶԸ՝
ԽՈՍՎԱԾ Ս. ԷԶՄԻԱԾՆԻ ՄԱՅՐ ՏԱՃԱՐՈՒՄ
ՄԱՏՈՒՑՎԱԾ Ս. ՊԱՏԱՐԱԳԻՆ**

(25 նոյեմբերի 2007 թ.)

«Յանուն Հօր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ. Ամէն»:

*«Անմիտ մարդ, այս գիշեր իսկ հոգիդ քեզմէ
պիտի առնվի: Որո՞ւն պիտի մնա պատրաս-
տածներդ»:*

(Ղուկ. ԺԲ 20)

Տեր Հիսուս այս գորավոր ազդարարական խոսքերը կուղղէ անոնց, որոնք ամեն գիշեր քուն կմտնեն ու շատ վստահ են, որ առավոտուն պիտի արթնանան: Բայց Տերը կհիշեցնէ մեզի կյանքի մեծագոյն ճշմարտությունը՝ մա՛հ կա: Ամեն երկվայրկյան, որ ժամացույցը կգարնէ, երկու հոգի կմեռնի, օրը կհաշվվի հարյուր հիսուն հազար մարդ: Երեկ այս օրը կվայելէին անոնք, այսօր չկան այլեւս:

Այս խոսքերը Տեր Հիսուս կարտահայտէ այսօրվան Ավետարանի մեջ ընթերցված առակի մը վերջավորությամբ: Երբ որ Տեր Հիսուս կխոսէր, բազմություն կար իր շուրջը, մարդիկ կլսէին, բայց ամենը մտիկ չէին ընէր, իրենց աչքերով կդիտէին Հիսուսը, կլսէին, ինչ կըսէր, բայց ամենը խոսվածները չէին առնէր իրենց ներսը: Եվ անոնց մեջը մարդ մը կար, որուն սիրտն ու միտքը զբաղված էր իր ժառանգության խնդիրով: Իրենց հայրը մեռած էր ու ժառանգությունը բաժնված էր երկուքի, սակայն եղբայրը հավանաբար քիչ մը ավելին ստացած էր՝ իբր անդրանիկի իրավունք: Հետևաբար ինքը դժգոհ էր անկէ: Եվ իր միտքը շարունակ դրամով, փողով զբաղված էր, երբ Հիսուս կխոսէր:

Ես դասախոս մըն եմ, աշակերտներ ունիմ և բոլոր անոնք, որոնք դաս կուտան կամ կուսուցանեն ժողովրդին, շատ լավ գիտեն, որ բոլոր ձեզ դիտողները, որոնք իրենց աչքերը բաց կնային ձեր երեսը ունկնդրողի տեսք ստացած, իրականության մեջ չեն լսէր ձեզի, որովհետև իրենց միտքը ուրիշ տեղ է: Նույնպէս, ահա՛, Տեր Հիսուսը կըսէր. «Ես եմ կյանքը, ճշմարտությունը, ճանապարհը», իսկ այս մարդը կըսէր. «Փո՛ղ, քիչ մը ավելի փող»:

Տեր Հիսուս կըսէր. «Ո՛վ բոլոր հոգնածնե՛ր, բեռնավորվածնե՛ր, Ինձի եկեք, Ես ձեզ հանգիստ կուտամ», իսկ այս մարդը իր մեջէն կըսէր, «Փո՛ղ, մի քիչ ևս փող, ավելի հանգիստ ըլլալու համար»:

Եվ ի վերջո Տեր Հիսուսը կըսէր. «Սիրեցեք միմյանց, սիրեցեք ձեր թշնամիները նույնիսկ, ձեր հակառակորդներու համար աղոթեցեք, բարիք մաղթեցեք»: Այս մարդը սակայն իր մտքի մեջ կմեռցնէր իր հարազատ եղբայրը փողի համար, որովհետև

փողի խնդիրով մշուշապատված աչքերով տեսնելու սկսեք էր իր եղբայրը՝ թշնամիի մը պես: Հիսուս երբ ավարտեց խոսքը, սպասեց, որ հարցումներ ուղղեն մարդիկ, ինչպես միշտ կընեին: Այս մարդը անմիջապես առաջ ցատկեց, որովհետև տեսավ, որ Հիսուսի խոսքերը շատ ազդեցիկ էին, և բազմությունը շատ լավ կլսեր անոր, ուրեմն կրնար այս վարդապետը իր եղբոր համոզել, որ մի քիչ ավելի փող տա իրեն: Եվ ըսավ. «Վարդապետ, խոսե՛ իմ եղբորս, որ մեր հորմե ինկած ժառանգության բաժինը ինձի տա»: Եվ Հիսուս զարմացած ըսավ. «Ա՛յ մարդ, այս երկրին մեջ դատարաններ կան, դատավորներ կան, ո՞վ կարգեց ինձի դատավոր կամ բաժանարար ձեր ժառանգության խնդիրը լուծելու համար»: Եվ մարդուն աչքերուն նայեցավ և հոն ազահությունը տեսավ: Ինքը, իբր ժառանգություն ստացած էր իր արդար բաժինը, սակայն չէր գոհանար անով: Եվ Հիսուս սկսավ առակ մը պատմել.

«Սիրելիներ, ուշադիր եղե՛ք, որովհետև մարդուն կյանքը իր ունեցածներու շատութենեն կախված չէ: Մարդ մը կար, շատ հարուստ էր, այնքան հարուստ էր, որ այդ տարի, երբ որ հունձքը քաղեց, իր ունեցվածքը դնելու տեղ չունեց, կմտածեր, թե՛ ո՞ր կարելի էր դնել այսքան ունեցվածքը: Եվ գիշեր մը հանկարծ կգտնե պատասխանը, կըսե ինքնիրեն. «Գտա՛ ի՛նչ պիտի ընեմ, վաղը բոլոր իմ հին ամբարները պիտի փլեմ, մեծը պիտի շինեմ, ավելի մեծը և իմ բոլոր ունեցվածս հոն պիտի կուտակեմ ու հետո պիտի ըսեմ ես ինձի. ո՞վ հոգիս, շատ աշխատեցար ու հոգնեցար մինչև հիմա, իսկ այժմ կյանքը քուկդ է, կե՛ր, խմե՛, կյանքը վայելե՛: Բայց Աստված անոր ըսավ. «Անմիտ մարդ, այս գիշեր իսկ հոգիդ քեզմե պիտի առնվի, որո՞ւ պիտի մնա պատրաստածներդ»:

Հարկավ թե պատասխանը շատ հստակ է. աշխարհը պիտի մնա, ուրիշները պիտի վայելեն: Բայց ինչո՞ւ համար է այսքան տքնություն, այսքան բժախնդրություն, այսքան վազք, այսքան կռիվ, այսքան պատերազմ: Դիզել, դիզել, դիզել և հետո ի՞նչ: Եկեղեցին կըսե մեզի, որ կյանքը պատրաստություն մըն է, հսկա պատրաստություն մըն է, բայց ինչի՞ պատրաստություն: Աստուծո ղիմավորելու պատրաստությունն է ան. մեր ամբողջ այս աշխարհիկ կյանքը Աստուծո ղիմավորելու համար է, պետք է մենք սորվինք Աստուծո ղիմավորել: Անոր համար մեծ եկեղեցական դեպքերեն առաջ, զոր օրինակ, Սուրբ Ծնունդ կամ Սուրբ Զատիկեն առաջ, Եկեղեցին պատրաստության շրջան կդնե: Զոր օրինակ հիմա մենք հիսնակի մեջ ենք: Հիսնակը հիսուն օրեր կտևե: Մինչև Հիսուս Քրիստոսի Ծնունդը մենք հիսուն օրեր կպատրաստվինք պահեցողությամբ, ընթերցումներով, խորհրդածելով:

Եվրոպայի մեջ արդեն սկսավ այս շրջանը, բոլոր ծառերը զարդարվեցան, խանութները լեցվեցան գեղեցիկ ապրանքներով, ամեն մարդ արդեն բան մը գնել կսկսի, ու կապիտալիզմի մեծ անիվը ավելի արագորեն պտտվելով շուկան կաշխուժանա: Բայց ինչ որ է Պողոս առաքյալի ասածին պես. «Պետք է ուրախ ըլլանք. քանի որ ամեն կերպով Քրիստոսն է, որ կքարոզվի»:

Կյանքը նախապատրաստություն մըն է մահվան. ահա՛ դառն իրականություն մը. ինչ որ մենք չենք ուզեր լսել, ինչ որ մենք չենք փափաքիր հիշել երբեք: Սակայն մեր կյանքը, սիրելիներ, պատրաստություն մըն է մահվան: Այս աշխարհը սպաս-

ման սենյակ մըն է լոկ, ուր կսպասենք մեր հերթը: Քանի որ դյուրին չէ սպասել, նոյնիսկ դաժան է, տալ կուզենք այս իրականությունը մոռացության և սպասելու ձանձրություն փրկվելու համար ամեն մեկս բան մը կընենք, բանով մը կզբաղվինք, մինչև որ մեր կարգը հասնի «մնա՛ք բարով» ըսելու:

Ճամփորդ մը կուզե, որ իմաստուն մը՝ մեծ գրագետ ու փիլիսոփա մը այցելե այդ քաղաքը բնակվող: Ժամադրություն կառնե. ներս կմտնե ու կտեսնե, որ միայն աշխատասեղան մը կա սենյակին մեջ ու պատերը գիրքերով լեցուն, պարզ անկողին մը դրվեր է անկյունը: Ճամփորդը զարմանքով հարց կուտա, «Վարպետ, կահ ու կարասիներդ ո՞ր են»: Իմաստունը կը պատասխանե ուրիշ հարցումով մը. «Իսկ քու կարասիներդ ո՞ր են»: «Բայց, - կըսե հյուրը, - Ես ճամփորդ մըն եմ այս քաղաքը այցելող»: Կժպտի իմաստունը. «Ես ալ ճամփորդ մըն եմ այս աշխարհի վրա»:

Ուրեմն մենք ալ պետք է այս իմաստությունը ձեռք բերենք, պետք է ասոր համար քիչ մը զատվինք ուրիշներեն, մտածենք մեր ապագայի մասին ու մենք մեզի գտնինք Աստուծո խոսքի լույսին ներքև, պատրաստվինք հավիտենական կյանքին: Ամբոխին մի խառնվիք, սիրելիներ, որովհետև ամբոխները կըշվին, կտարվին հոսանքներեն: Եկեղեցին ամբոխ մը չէ: Եկեղեցին հավատացյալներու, գիտակից հավատացյալներու հավաքման վայրն է, նպատակավոր հավաքականություն մը: Հետևաբար մենք ամբոխ մը չենք ըստ բախտի հավաքված: Ամբոխները կերթան առանց գիտնալու, թե ո՞ր: Իսպանիո մեծ դիկտատորին՝ Ֆրանկոյին, հարց կուտա թղթակից մը, «Իսպանիո պես եվրոպական երկիր մը, եվրոպական զարգացած ազգ մը ինչպե՞ս երեսունվեց տարի կըցար տիրապետել»: Կժպտա տիրապետը ու կըսե. «Երկու բան. ֆուտբոլ ու ցլամարտ», այս բաները տվի ժողովուրդին, անոնք ալ միշտ գոհ էին իրենց ստացվածքով: Ժողովուրդը միշտ շարժման մեջ է առանց գիտնալու, թե՛ ու՞ր կերթա և ինչո՞ւ:

Մի պատկանիք անոնց, եղի՛ր քրիստոնյա, ականջ դիր քո Տիրոջ խոսքերուն: Ամբողջ կյանքը պատրաստություն է մեկ գիշերվան համար, որ պիտի մեռնիս, հաշիվ պիտի տաս քու Արարչիդ առջև: Այս է մեր կյանքի փիլիսոփայությունը: Կհավնիք, չեք հավնիր, ձեր գիտնալիքն է նա. բայց այս է մեր կյանքի փիլիսոփայությունը, և ուրիշ փիլիսոփայություն չենք ճանչնար մենք: Կյանքի իմաստությունը կպարտադրե, որ մենք պետք է կյանքին նայինք՝ տեսնելով ապագան, հեռու ապագան, գերեզանեն անդին:

Ժողովուրդի հետ Սուրբ գիրքի դասեր կընեի անցյալին: Կհիշեմ անոնցմե մեկը այս նյութի շուրջ: Ունկնդիրներուն առաջարկեցի, որ ամեն մարդ իր աչքը փակե ու մտածե, որ գերեզմանոցե մը ներս կմտնե, հետո կմոտենա շիրիմի մը, շիրիմին վրա թվական մը կա, իր ծննդյան թվականն է, հետո նկար մը կա, իր նկարն է ան, այո՛, այդ իր գերեզմանն է: Եվ «ծաղիկ մը ձգեցեք ձեր գերեզմանին» ըսի անոնց: Հետո հարցուցի, թե՛ ինչ զգացին այդ պահուն, որոշ մարդիկ քրտնած էին, ըսին, որ «երբեք չկրցանք մտածել մենք մեր մահը, ուրիշին մահը կրնանք մտածել, բայց մեր մահը չենք կրնալ մտածել»:

Ուրիշներու համար շատ դժվար էր նույնիսկ մտածել, իրենց համար խաղալիքի պէս եկած էր այդ փորձը: Բայց, սիրելիներ, ճիշտ քրիստոնյան այդ անձն է, որ կերթա հիսուն տարի առաջ, իր գերեզմանի առջև կկենա, նույնիսկ ծաղիկ կդնէ հոն, հետո ետ կուգա և իր կյանքը ըստ այնմ կապրի, երգի մը նման, գեղեցիկ, առանց վնաս տալու ուրիշին, ծառ տնկելով իր պարտեզին մէջ ապագայի համար, այդպէս լեցուն, այդպէս իմաստալի: Ուրեմն մենք պիտի մերժենք ապրիլ առանց ապագան նկատի առնելով ու գամվելով միմիայն ներկայի, անցողական ու խաբուսիկ այս ներկայի վրա:

Երկրորդը, սիրելիներ, աշխարհիկ կյանքին մէջ շատ մի թաղվիք, մի մտնէք անոր մէջ ձեր ամբողջ էութեամբ: Աֆրիկյան առակ մը կըսէ, որ «հիմար է այն մարդը, որ չգիտցած ջուրին մէջ, որ պղտոր է՝ երկու ոտքով կմտնէ»: Կյանքը չէք գիտեր, վաղը չէք գիտեր, պղտոր է անիկա: Մեկ ոտքով մտնէք միայն, իսկ ձեր մյուս ոտքը միշտ հաստատ մնա հավատքի վրա ամրապնդված, Ավետարանի վրա խաբսիված, այս եկեղեցիին մէջ գամված. այսպէս ապրեցէք ահա՝ ձեր երկրային կյանքը, իմաստունի մը նման:

Մահվան մասին ես բոլոր խոսքերը չեմ կրնար սպառել, այն խորունկ փիլիսոփայությունն է. ուստի իմաստուն մարդը անոր հետ կգրադի ու կանգ կառնէ այդ խորհորին առջեւ հարգալի: Ուրեմն իմ վերջին խոսքս այս պիտի ըլլա: Այս գիշեր պիտի քնանանք, ամեն գիշերվան պէս պիտի քնանանք, եկե՛ք, անմիտ չըլլանք, Աստուծոմէ «անմիտ» բառը չլսենք, կարծելով, որ վաղը՝ առավոտը անպայման պիտի արթնանանք: Գիշերը, որուն հետ անկողին կմտնենք, առավոտուն ալ անոր հետ կարթնանանք: Ուրեմն ամեն գիշեր խաչ հանեցէք, «Հայր մեր» ըսէք, ըսէք, որ «Տեր Հիստ՛ւս՝ հարյալ Փրկիչ, քեզի հետ մտնել կուգեմ քուն, քեզի հետ արթնանալ կուգեմ»: Երանի անոնց, որ ի Քրիստոս կննջեն ոչ միայն գերեզմանի մէջ, բայց ամեն գիշեր:

Տերը օրհնէ ձեր բոլորին: